

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

доц. Гусєв С.О.

08 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА

підготовки доктора філософії

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальності 017 Фізична культура і спорт

освітньо-наукова програма Фізична культура і спорт

Факультет фізичного виховання і спорту

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська наукова мова» для здобувачів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

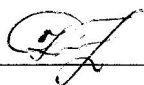
Освітньо-наукова програма – Фізична культура і спорт.

Мова навчання – українська.

«22» червня 2022 року. 27 с.

РОЗРОБНИК: **І. Я. Завальнюк**, професор кафедри української мови, доктор філологічних наук, професор.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови
Протокол від «22» червня 2022 року № 12

Завідувач кафедри української мови _____ Н. Ю. Родюк

«22» червня 2022 року

Розглянуто і схвалено на засіданні навчально-методичної комісії факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Протокол від «30» червня 2022 року № 9

Голова НМК _____ Н. І. Кухар

«30» червня 2022 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація/спеціальність, предметна спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	<i>Галузь знань:</i> 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90	<i>Спеціальність:</i> Фізична культура і спорт <i>Освітньо-наукова програма:</i> Фізична культура і спорт	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1	Ступінь вищої освіти <i>доктор філософії</i>	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні заняття	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні заняття	
		0 год.	0 год.
		Індивідуальні заняття:	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 33,3 % : 66,7 %; для заочної форми навчання – 11 % : 89 %.

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета: розширити уявлення про українську наукову мову, мовні засоби наукового тексту, розвинути потреби в нормативному вживанні засобів наукової мови для успішної презентації результатів наукової діяльності.

2.2. Завдання:

- поглибити знання про науковий стиль української мови;
- розширити уявлення про історію та сучасний стан української наукової мови, мовні засоби наукового тексту, розвинути потребу в нормативному вживанні засобів наукової мови;
- опанувати технології роботи з українським науковим текстом, розвивати уміння і навички мовностилістичного аналізу наукового тексту;
- формувати мовнокомунікативну, мовнотермінологічну, стилістичну компетенції;
- аргументовано, спираючись на словники і мовленнєві зразки, оцінювати власне наукове мовлення та мовлення інших авторів наукового продукту;

– відповідно до сучасних вимог оприлюднювати результати власних наукових досліджень усно і письмово у презентаціях, постер-сесіях, доповідях; вести наукову дискусію, діалог, висловлювати наукову позицію, аргументувати наукові положення.

Після опанування курсу здобувач повинен мати уявлення про науковий текст, його предметно-логічну структуру й етапи створення (визначення теми, цільове призначення, вибір жанру, відбір і організація матеріалів).

2.3. Компетентності (за освітньо-науковою програмою)

Загальні компетентності:

- Здатність представляти наукові результати державною та іноземними мовами (на рівні B2 за міжнародною шкалою визначення рівнів володіння іноземною мовою) в усній та письмовій формі, розуміти наукові тексти та термінологію, а також вільно спілкуватися з колегами та широкою науковою спільнотою з питань, що стосуються сфери наукових знань (ЗК5).
- Готовність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною мовами. Робота в групових проектах (ЗК6)
- Володіння навичками міжособистісної взаємодії, готовність брати участь у роботі українських і міжнародних дослідницьких колективів для вирішення наукових і науково-освітніх завдань. Управлінські компетентності (ЗК7)

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність усно та письмово презентувати й обговорювати результати наукових досліджень українською та англійською мовами; глибоке розуміння англійських наукових текстів за напрямом досліджень (ФК3).
- Здатність брати участь у наукових дискусіях щодо отриманих результатів досліджень і їх практичної значущості для сфери фізичної культури і спорту (ФК5).
- Здатність науково обґрунтовувати підходи до модернізації системи фізичної культури і спорту у вимірах глобалізації, європейської інтеграції та національної самоідентифікації; організовувати та забезпечувати управлінську діяльність з урахуванням процесів реформування сфери фізичної культури і спорту (ФК8).

2.4. Програмні результати навчання (за освітньо-науковою програмою)

- Доносити професійні знання, обґрунтування, результати та висновки власних наукових досліджень в усній та письмовій формах для різної аудиторії як на національному, так і міжнародному рівнях (ПР6).
- Систематизувати та уточнювати знання в напрямі спорту, теорії та методики підготовки спортсменів, методологічно уточнювати різні положення теорії спорту; на основі системного та аналітичного підходів організовувати та впроваджувати фізкультурно- оздоровчі стратегії та програми на сучасному рівні (ПР13).
- Вільно презентувати й обговорювати з фахівцями та нефахівцями результати й висновки власних наукових досліджень, наукові та прикладні проблеми з фізичної культури і спорту державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних та вітчизняних фахових наукових виданнях (ПР14).

- Демонструвати навички підготовки та успішного захисту дисертаційної роботи на основі власних досліджень (ПР15).
- Розробляти і викладати спеціальні дисципліни з фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти, здійснювати навчально-методичне забезпечення освітнього процесу (ПР16).

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА ЯК КОМУНІКАТИВНИЙ ФЕНОМЕН

ТЕМА 1. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника

Інформаційний обсяг теми

Наука як феномен культури. Наука як вища форма інтелектуальної самореалізації особи. Вимоги до особистості науковця: наукова послідовність, інтелектуальна незалежність, наукова одержимість, наполегливість, нестандартність мислення, антипатія до догматизму і суб'єктивізму, наукова скромність, наукова коректність, стриманість, терпимість, комунікабельність, критично-рефлексивний стиль наукового мислення, наукова дисципліна, наукова толерантність. Авторське право. Наукова добросовісність і етика вченого.

Мовна культура науковця. Вияв рівнів мовної культури науковця (рівня мовної правильності, інтеріоризації, насиченості мовою, адекватного вибору, володіння фаховою метамовою. Виховання мовної культури науковця в Україні і за кордоном.

Науковий ідіостиль. Науковий діалог. Діалогова позиція наукового наставника. Роль ученого-наставника у формуванні мовної особистості молодого дослідника. Основні соціальні фактори впливу на формування української мовної особистості дослідника.

Мовно-фахові компетенції молодого дослідника. Мовні здібності, мовне чуття, мовний смак. Мовнотермінологічна, іномовна комунікативна, дослідницька компетенція. Мовно-інформаційна компетенція дослідника. Лексикографічна компетенція. Словники, довідникові матеріали, бібліотека фахової літератури – невід'ємна складова професійного кола дослідника. Електронна енциклопедична і словникова література.

ТЕМА 2. Науковий стиль української мови: загальна характеристика і специфічні риси

Інформаційний обсяг теми

Мета, завдання, сфера використання, основні функції наукового стилю.

Підстили наукового стилю. Власне науковий підстиль і його жанри: наукова стаття, наукова монографія, кваліфікаційна робота (курсова, дипломна, магістерська), дисертація, доповіді, тези.

Навчально-науковий підстиль і його жанри: лекції, навчально-методичні видання (підручники, посібники, навчально-методичні збірники, конспекти, хрестоматії тощо).

Науково-популярний підстиль і його жанри.

Науково-діловий підстиль і його жанри: технічна документація (контракти та інструкції для підприємств, резюме, повідомлення про досліді, інструкція, науковий звіт, аналітична записка, службовий лист, устав, положення).

Науково-інформативний підстиль і його жанри: реферат, реферативний огляд, анотація, патентний опис.

Науково-довідковий підстиль і його жанри: словники, довідники, каталоги. Термінологічний словник.

Наукова замітка, наукова рецензія, відгук. Науковий огляд, науковий портрет, наукова біографія та ін. Традиційні стильові ознаки наукової мови (абстрагованість, інформаційна насиченість, ясність і об'єктивність викладу, конкретність, логічна послідовність, монологічний характер викладу, діалогічність, лінійність, точність і однозначність, лаконічність, доказовість, переконливість, аналіз, синтез, аргументованість, нейтральність, безособовість та ін.). Образність та експресивність у науковому стилі. Інформативна та перформативна функції наукової мови.

ТЕМА 3. Лексико-фразеологічні засоби української наукової мови

Інформаційний обсяг теми

Фонетико-інтонаційні особливості усної форми наукового стилю. Комунікативні властивості наукової мови (повна вимова звуків, переважно розповідна інтонація, уповільнений темп мовлення). Засоби милозвучності української мови.

Лексика наукового стилю. Широке використання слів з абстрактним значенням, термінологічної лексики, запозичених слів. Уживання слів у прямому значенні. Відсутність розмовних, просторічних слів, слів з емоційно-експресивним забарвленням.

Наукова термінологія. Основні вимоги до термінів: точність, асоціативність, варіативність та ін. Особливості синонімії у термінології. Відмінність термінів від професіоналізмів і професійних жаргонізмів. Доцільність використання у фаховому мовленні іншомовної лексики. Українські відповідники до запозичених термінів.

Лексичні помилки: змішування паронімів, мовленнєва недостатність і надмірність.

Фразеологізована термінологія і кліше.

Уживання в науковому мовленні іменників II відміни чоловічого роду в родовому та давальному відмінках. Кличний відмінок іменників. Відмінювання українських та іншомовних прізвищ, імен, по батькові, географічних назв. Рід, число невідмінюваних іменників.

Перевага відносних прикметників. Аналітична форма вищого і найвищого ступенів порівняння якісних прикметників.

Особливості уживання займенників у науковому стилі.

Норми вживання та відмінювання числівників.

Інформаційне навантаження особових дієслів, стійких дієслівно-іменникових сполук, дієслівних форм.

Уживання прислівників у наукових текстах.

Функціональний діапазон сполучників і прийменників. Видільні або обмежувальні частки у науковому стилі. Граматичні помилки: помилки словотворення; в утворенні форм іменників, прикметників, займенників, дієслів.

Синтаксис наукового мовлення. Активні та пасивні конструкції на -но, -то на означення результативності.

Особливості вживання складносурядних і складнопідрядних речень у науковому стилі. Порушення принципу узгодження, керування, зв'язку між підметом і присудком. Помилки в побудові речень з дієприслівниковим зворотом, у реченнях з однорідними членами.

Форми передачі чужої мови (пряма, непряма мова, цитата) у науковому стилі.

ТЕМА 4. Граматичні засоби української наукової мови

Інформаційний обсяг теми

Морфологія наукового мовлення. Основні морфологічні помилки. Особливості вживання іменників та прикметників у науковому стилі. Норми вживання та відмінювання в науковому стилі числівників і займенників. Інформаційне навантаження дієслів та дієслівних форм у науковому мовленні. Уживання прислівників у наукових текстах.

Функціональний діапазон сполучників, прийменників, часток.

Специфіка синтаксису наукового мовлення.

ТЕМА 5. Місце терміна в науковому стилі мовлення

Інформаційний обсяг теми

Термін як одиниця терміносистеми. Основні ознаки й класифікація термінів. Шляхи їхнього виникнення. Структурно-семантичні особливості термінології обраного фаху. Синонімія та багатозначність у лінгвістичній та дидактичній термінології.

Дефініція як спосіб тлумачення понять. Основні типи дефініцій: контекстуальні та комбіновані.

ТЕМА 6. Наукові тексти різних жанрів: властивості і структурно-сміслові компоненти. Категорії наукового тексту

Інформаційний обсяг теми.

Науковий текст як комунікативний блок. Структурні елементи наукового тексту. Причиново-наслідкові зв'язки між компонентами. Функції структурних елементів наукового тексту (пояснення, обґрунтування, уточнення, доповнення, унаочнення та ін.). Аспекти розгляду наукового тексту: змістовий, структурний, прагматичний.

Типи інформації: змістовно-фактуальна, змістовно-концептуальна, змістовно-підтекстова.

Властивості наукового тексту: зв'язність (єдність теми, змісту, оцінки змісту, композиції, зв'язок речень, абзаців), цільність на рівні змісту, функції, форми, наявність меж тексту (початок і кінець), логічність.

Різновиди наукових текстів: академічні, навчальні, енциклопедичні. Власне наукові тексти: науково-теоретичні і науково-експериментальні.

Принципи відбору наукових текстів: змістовної насиченості і закінченості, наукової інформативності, новизни, доступності, проблемності.

Категорія цілісності. Єдність форми та змісту. Категорія зв'язності, її функціональне призначення в науковому тексті. Засоби зв'язності. Категорія структурності. Моделі тема-рематичних структур, типових для наукового стилю мовлення. Категорія модальності. Об'єктивна та суб'єктивна модальність.

Нейтральні та стандартні кліше наукового стилю. Функціонально-змістові типи мовлення (науковий стиль).

ТЕМА 7. Композиція писемного наукового тексту

Інформаційний обсяг теми.

Технологія аналізу наукового тексту. Поняття композиції в науковому тексті. Основні компоненти композиції.

Поділ тексту на абзаци. Абзац як архітектонічна одиниця наукового тексту. Структурні, або композиційні види абзацу. Смыслова закінченість абзацу. Класична форма абзацу: формулювання теми, її розробка, висновки. Єдність змісту і логічна послідовність викладу. Зв'язок речень в абзаці і в тексті. Типи зв'язку: ланцюговий і паралельний. Засоби зв'язку: лексичний повтор, займенниковий повтор, синтаксичний повтор. Смысловий аналіз речення. Роль першого речення в абзаці.

Інформативний центр речення. Розташування нової інформації.

ТЕМА 8. Культура читання наукового тексту

Інформаційний обсяг теми.

Професійне читання наукового тексту. Інформаційно-пошукове, аналітико-критичне, творче читання наукового тексту. Види інформаційно-пошукового читання: бібліографічне (ознайомлення з бібліографічною інформацією, бібліографічний опис джерел, складання списку літератури), переглядове, (виділення тематичних слів), ознайомлювальне, вивчальне. Особливості аналітико-критичного читання (постановка питань, сортування матеріалу під певним кутом зору, коментарі до фрагментів тексту, рецензування тексту). Виховання читацької культури.

Операції читання: сприйняття елементів друкованого тексту; декодування (розуміння), первинна мислительна обробка та інтерпретація вилученої інформації.

Операційна обробка наукового тексту: поділ тексту на смислові частини, сортування смислових частин за їх значенням, групування їх за певними ознаками, виділення наявних між ними залежностей); співвідношення вилученої інформації з наявними знаннями; «згортання» інформації, зведення її до основних положень. Виписки, помітки в науковому тексті. Використання словників і довідкової літератури в роботі з науковим текстом.

Способи викладу в науковому тексті: опис, міркування, розповідь, повідомлення. Їх мета, структурні компоненти, мовні особливості. Наукові тексти-міркування і тексти-докази: семантико-стилістичне розмежування. Індуктивно-дедуктивний і дедуктивно-індуктивний виклад. Міркування-визначення, міркування-порівняння, міркування-доказ і міркування загального типу.

ТЕМА 9. Компресія наукового тексту

Інформаційний обсяг теми.

Особливості конспектування: опорні слова, способи викладу матеріалу, його структурування. Графічні засоби оформлення конспекту.

Анотування наукового джерела, мета, функції. Елементи анотації. Ключові слова для анотації. Види анотацій. Мовні стандарти для складання анотації. Типові помилки при складанні анотацій.

Реферування наукового джерела, основні функції. Класифікація рефератів: за належністю до певної галузі знань, способом характеристики первинного документу, кількістю джерел реферування, обсягом або глибиною розгортання теми. План-

макет поаспектного аналізу документа при реферуванні. Вимоги до змісту реферату. Основні способи реферативного викладу тексту. Мовні кліше для підготовки реферату наукового джерела.

Тези та їх види: прості, основні, складні, похідні, оригінальні. Структура тез: вступ (теза); основна частина; висновки.

ТЕМА 10. Мовне оформлення наукового тексту (дисертації)

Інформаційний обсяг теми

Оформлення основних композиційних компонентів наукового дослідження. Графічне оформлення розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів.

План наукового тексту і його композиційні блоки: вступ, основна частина, висновки. Принципи складання плану наукового тексту: членування тексту на смислові блоки; визначення основної думки кожного виділеного смислового блоку; формулювання пунктів плану. Графічна культура оформлення плану.

Заголовок наукового тексту. Номінативна, інформативна, експресивно-апелятивна функції заголовка.

Компоненти вступу: постановка проблеми, її актуальність; науково-практичне значення того, що досліджуватиметься в основній частині, методи дослідження, джерельна база; аналіз останніх публікацій, в яких започатковано розв'язання означеної проблеми і на які спирається автор; виділення питань, яким присвячується стаття; формулювання мети і завдання.

Основна частина наукової роботи. Розділи основної частини роботи (описовий, аналітичний). Повне обґрунтування отриманих результатів.

Висновки. Загальні висновки і висновки до розділів. Досягнення мети. Перспективи подальших розвідок із питань, що розглядаються.

Покликання як сукупність бібліографічних відомостей про цитовану працю. Роль покликань у тексті, їх кількість і потреба. Вимоги до покликань.

Цитування. Види цитат: цитати-тези або докази; цитати-аргументи. Загальні вимоги до цитування. Цитування з першоджерел. «Непряме» цитування. «Некоректне цитування» з наукових джерел. Компіляція і плагіат.

ТЕМА 11. Бібліографічний опис і спеціальні графічні засоби

Інформаційний обсяг теми

Шляхи наукового пошуку й аналізу обраної теми. Опрацювання літературних джерел. Бібліографічний опис. Робота з українськими ресурсами мережі інтернет.

Оформлення списку використаних джерел: у порядку появи покликань у тексті; в алфавітному порядку. Оформлення електронних джерел інформації. Оформлення прізвищ та ініціалів у науковому тексті та в списку використаних джерел.

Спеціальні графічні засоби: формули, таблиці, схеми, графіки, креслення. Нумерація формул, таблиць, ілюстрацій. Графічне оформлення ілюстрацій, таблиць та правила подання формул. Умовні позначення та скорочення. Нумерація сторінок.

ТЕМА 12. Редагування наукового тексту

Інформаційний обсяг теми

Особливості редагування наукового тексту. Види редагування: вичитка; скорочення; обробка; переробка.

Типові недоліки в оформленні наукової роботи.

Вимоги до заголовка: відповідність означеній проблемі, лаконічність, однозначність, конкретність.

Узгодження назви і змісту розділів з темою дослідження. Змістова насиченість і змістова коректність наукової інформації в основній частині. Збереження концептуальної ідеї дослідження. Логіка переходів від одного параграфа до наступного. Стилїстична одноманїтність формулювань. Дотримання принципу авторської скромності. Висновки наукової роботи: узгодженість між назвою, метою, завданнями і висновками.

Типові помилки при цитуванні.

Типові недолїки в оформленні наукової роботи.

Лексичні помилки: змішування паронїмів, мовленнєва недостатність і надмїрність. Експресивно забарвлені слова в неекспресивному мовленні, недоречне використання розмовних, просторїчних слів, вульгаризмів, застарїлих слів і неологїзмів, неправильне вживання слів з переносним значенням.

Помилки у вживанні фразеологїчних зворотів, синонїмів, неправильне використання запозиченої лексики.

Граматичні помилки: помилки словотворення; в утворенні форм їменникїв, прикметникїв, займенникїв, дїєслїв.

Порушення принципу узгодження, керування, зв'язку мїж підметом і присудком. Помилки в побудовї речень з дїєприслївниковим зворотом, у реченнях з однорїдними членами. Змішування прямої і непрямої мови.

Проблеми перекладу наукових текстїв. Форми та види перекладу. Переклад термїнів галузї. Машинний переклад наукових текстїв. Причини виникнення помилок пїд час комп'ютерного перекладу.

ТЕМА 13. Наукова стаття як самостїйний науковий твір

Інформаційний обсяг теми

Види наукової статтї: за змістом, читацьким призначенням, кїлькїстю авторів. Методи написання статтї: конструктивно-синтетичний; критико-аналїтичний. Етапи роботи над науковою статтею.

Обсяг наукової статтї. Структура наукової статтї. Вимоги до змісту, форми, мови наукової статтї. Мовні клїше в науковїй статтї: для передачі мотивації актуальності теми і важливостї дослідження; розгляду їсторїї та сучасного стану розробки питання в науковїй лїтературї; формулювання мети і завдань, викладу сутї дослідження. Цитування у статтї. Лексико-граматичні конструкції для оформлення власного бачення проблеми. Мовні засоби для передачі впевненостї, критики, незгоди, спростування, припущення. Мовні клїше для висновкїв, пропозицій.

Мовні огрїхи в науковїй статтї.

Самоконтроль виконаної роботи на змістовому, логїчному, мовностилїстичному рївнях.

ТЕМА 14. Наукова рецензїя і науковий вїдгук

Інформаційний обсяг теми

Рецензїя та її функції (їнформувальна, оцїнювальна, прагматична, рекламна). Основні елементи рецензїї. Етапи пїдготовки рецензїї. Критерїї оцїнки наукового твору.

Вимоги до рецензїї: повнота, глибина, усебїчність розкриття теми; новизна та актуальність поставлених завдань і проблем (для певної галузї знань, розв'язання практичних завдань тощо); коректність аргументації і системи доказів; достовїрність результатів; переконливостї висновкїв; творче використання наукової і методичної

літератури з означеної проблеми; повнота списку використаних джерел; ступінь самостійності автора рецензованої роботи; мова наукового тексту; культура цитування.

Виявлені недоліки та прорахунки в рецензованій роботі. Аргументування зауважень. Загальна оцінка роботи. Мовні кліше для написання рецензії та відгуку.

Відгук. Види відгуків. Вимоги до відгуку: оцінювання актуальності, повноти і завершеності роботи, напрямів упровадження одержаних результатів, умінь здобувача працювати з науковою і довідковою літературою, з електронними ресурсами; характеристика рівня розвитку дослідницьких навичок, ступеня самостійності, умінь організувати роботу над змістом структурних частин; обґрунтування цінності отриманих результатів і висновків, їх відповідність поставленим цілям і завданням, оцінювання новизни практичної частини; дотримання графіка виконання роботи і відповідальності виконавця, його організованості, підтвердження готовності виконаної роботи до захисту.

ТЕМА 15. Виступ із науковим повідомленням: структура, етапи підготовки Інформаційний обсяг теми

Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, повідомлення, виступу. Основні структурні елементи виступу.

Етапи підготовки наукового виступу. Іntenція, диспозиція, елокуція, меморія, акція, релаксація.

Іntenція (винайдення). Формування задуму, визначення мотивації виступу. Тема, ідея, концепція виступу. Вимоги до назви теми виступу: лаконічність, зрозумілість, конкретність. Мета виступу.

Збір, систематизація, критичне осмислення науково-довідкового друкованого й електронного матеріалу. Запис прочитаного. Вимоги до записів. Покликання на літературні джерела.

Етапи виступу. Диспозиція (розташування). Обмірковування матеріалу, структурування його за різними видами читання (оглядовим, пошуковим, суцільним). Складання деталізованого плану виступу (вступу, основної частини, висновків). Композиція виступу: блоки, акумуляція деталей, акцентування суттєвих моментів. Визначення проблем дискусійного характеру. Добір фактичного матеріалу (у т. ч. можливих таблиць, діаграм, графіків, схем тощо) до кожного пункту розробленого плану. Прогнозування можливих запитань слухачів та відповідей під час обговорення виступу. Формулювання висновків. Обмірковування вступної частини наукового виступу.

Елокуція (словесне оформлення думки). Редагування ключових слів, стилістичне оформлення виступу. Перевірка матеріалів виступу на відповідність основним вимогам; логіці викладу, точності інформації, чинним мовним/мовленнєвим нормам. Вибір мовних засобів. Мовні огріхи у виступі.

Меморія (запам'ятовування). Підготовка виступу з опорою на текст. Опанування тексту риторично (паузи, модуляція голосу). Тренування виступу. Проведення хронометражу виступу. Внесення уточнень і виправлень у текст виступу.

ТЕМА 16. Публічне виголошення доповіді, виступу Інформаційний обсяг теми

Акція, або публічне виголошення промови. Психологічні і логічні паузи у виступі. Техніка мовлення, дихання, голос, дикція, темп, паузи, інтонація, наголос. Потенційна мова жестів. Використання власних голосових можливостей. Різноманітність тональних рисунків у виступі. Дотримання регламенту виступу. Контакт з аудиторією. Міміка і жестикуляція.

Недоліки в усному науковому мовленні: алогічність і алогізми в конструюванні тексту; невиправдані повтори, недостатня або надлишкова інформація.

Релаксація (ослаблення напруження), самоаналіз. Аналіз змістового і композиційного боку виступу крізь призму спілкування з аудиторією, її сприйняття адресатом. Характер концентрації уваги, основні причини її ослаблення. Прийоми контакту з аудиторією. Аналіз відповідей на питання аудиторії. Типові порушення норм у стилі викладу наукової роботи.

ТЕМА 17. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії, полеміці

Інформаційний обсяг теми

Монологічні (доповідь, повідомлення, виступ) та діалогічні (наукова бесіда, дискусія) жанри усного наукового мовлення.

Наукові конференції, наукові дискусії, творчі диспути як засіб вияву культури наукової мови.

Правила коректного ведення дискусії. Наукова полеміка. Коректні полемічні прийоми. Вербальні і невербальні засоби встановлення і підтримки контакту оратора з аудиторією. Емоційність і коректність виступу. Основні види аргументів.

Суперечка як основа професійної дискусивно-полемічної мови. Роль «рецензента» на пресконференції. Етикет публічного захисту наукової роботи. Мовна поведінка здобувача (виклад змісту, переконання опонентів, вираження згоди /незгоди, вдячності).

ТЕМА 18. Культура аудіювання наукового тексту

Інформаційний обсяг теми

Аудіювання наукового тексту. Способи аудіювання: зосереджене, уважне, неуважне. Види аудіювання: нерелексивне (уміння уважно слухати), релексивне (активне втручання в мовлення співбесідника, створення сприятливих умов для спілкування). Типи слухачів. Основні стилі слухання: релексивний, пасивний, емпатичний, критичний.

Образ оратора: зовнішність, манери промовця, жести і міміка промовця. Образ аудиторії. Умови ефективного мовленнєвої комунікації. Шляхи подолання опору аудиторії. Мовленнєвий вплив. Комунікативні закони. Комунікативна позиція, способи її посилення. Культура слухання.

ТЕМА 19. Комп'ютерна презентація наукового виступу

Інформаційний обсяг теми

Комп'ютерний дискурс. Комп'ютерна презентація наукового виступу. Мета й ознаки електронної презентації наукового виступу: поліадресатність; варіативність. Виділення тексту кольором, великими буквами, шрифтами (курсивом, жирним, напівжирним, підкресленим). Використання рисунків, фотографій, художніх ілюстрацій.

Комунікативні стратегії: стратегія привернення уваги, стратегія інформування. Комунікативне завдання адресата при сприйнятті електронного тексту,

розташованого в мережі інтернет: перехід від пасивного до активного засвоєння поданої в тексті інформації. Інтерактивне спілкування з авторами наукових текстів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пз	лз	інд	с.р.		лк	пз	лз	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1 Українська наукова мова як комунікативний феномен												
Тема 1. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника	4	2				2	4					4
Тема 2. Науковий стиль української мови: загальна характеристика і специфічні риси	6	2	2			2	4					4
Тема 3. Лексико-фразеологічні засоби української наукової мови	8	2	2			4	6	2				4
Тема 4. Граматичні засоби української наукової мови	8	4				4	6		2			4
Тема 5. Місце терміна в науковому стилі мовлення	4	2	2				6					6
Тема 6. Наукові тексти різних жанрів: властивості і структурно-сміслові компоненти. Категорії наукового тексту	6	2				4	6					6
Тема 7. Композиція писемного наукового тексту.	4					4	4					4
Тема 8. Культура читання наукового тексту	4					4	4					4
Тема 9. Компресія наукового тексту	2	2					8	2				6
Тема 10. Мовне оформлення наукового тексту (дисертації)	4	2				2	6	2				4
Тема 11. Бібліографічний опис і спеціальні графічні засоби	4		2			2	4					4
Тема 12. Редагування наукового тексту	4					4	4					4
Тема 13. Наукова стаття як самостійний науковий твір	2	2					2					2
Тема 14. Наукова рецензія і науковий відгук	6					6	4					4
Тема 15. Виступ із	6		2			4	6		2			4

науковим повідомленням: структура, етапи підготовки												
Тема 16. Публічне виголошення доповіді, виступу	4					4	4					4
Тема 17. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії, полеміці	4					4	4					4
Тема 18. Культура аудіювання наукового тексту	4					4	4					4
Тема 19. Комп'ютерна презентація наукового виступу	6					6	4					4
Разом за розділом 1	90	20	10			60	90	6	4			80
Усього годин	90	20	10			60	90	6	4			80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Науковий стиль української мови. Мовностилістичний аналіз наукового тексту.	2	
2.	Місце терміна в науковому стилі мови.	2	
3.	Мовні засоби української наукової мови.	2	
4.	Редагування наукового тексту.		2
5.	Виступ із науковим повідомленням: структура, етапи підготовки, публічне виголошення. Модульний контроль (для заочної форми).	2	2
6.	Бібліографічний опис і спеціальні графічні засоби. Модульний контроль (для денної форми).	2	
УСЬОГО ГОДИН		10	4

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Теми індивідуальних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника.	2	4
2.	Науковий стиль української мови: загальна	2	4

	характеристика і специфічні риси.		
3.	Лексико-фразеологічні засоби української наукової мови.	4	4
4.	Граматичні засоби української наукової мови	4	4
5.	Місце терміна в науковому стилі мовлення		6
6.	Наукові тексти різних жанрів: властивості і структурно-сміслові компоненти. Категорії наукового тексту	4	6
7.	Композиція писемного наукового тексту.	4	4
8.	Культура читання наукового тексту.	4	4
9.	Компресія наукового тексту.		6
10.	Мовне оформлення наукового тексту (дисертації).	2	4
11.	Бібліографічний опис і спеціальні графічні засоби.	2	4
12.	Редагування наукового тексту.	4	4
13.	Наукова стаття як самостійний науковий твір.		2
14.	Наукова рецензія і науковий відгук.	6	4
15.	Виступ із науковим повідомленням: структура, етапи підготовки.	4	4
16.	Публічне виголошення доповіді, виступу.	4	4
17.	Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії, полеміці.	4	4
18.	Культура аудіювання наукового тексту.	4	4
19.	Комп'ютерна презентація наукового виступу.	6	4
УСЬОГО ГОДИН		60	80

9. Індивідуальні завдання

Варіант 1

Наукова стаття з проблем дослідження

Невід'ємною складовою наукового дослідження є його апробація. Готуємо наукову статтю з дотриманням вимог ДАКу України та ДСТУ 8302:2015 та відповідних методів: конструктивно-синтетичного (для початкового варіанту; накопичення матеріалу; складання плану, системи доказів) та критико-аналітичного (для уточнення, шліфування окремих частин, фраз, доповнень).

Етапи підготовки наукової статті

1. Формулюємо робочу назву статті:

Заголовок має бути коротким, лаконічним, однозначним, конкретним.

Обираючи заголовок, чітко уявляємо, на чому саме хочемо сконцентрувати увагу читача.

2. Визначаємо межі теми та обсяги наукової інформації, яка буде представлена в ній.

3. Розробляємо орієнтовний план (зміст) статті: вступ, основну частину, висновки, перспективи дослідження.

4. У вступі повинні знайти місце відповіді на такі питання:

- постановка проблеми, її актуальність; науково-практичне значення того, що досліджуватиметься в основній частині статті,

- аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор;

- виділення невирішених раніше питань, яким присвячується означена стаття;
- формулювання мети і завдання статті.

5. Визначаємо методи дослідження, джерельну базу, готуємо основні тези-відповіді на завдання.

6. Подаємо визначення використовуваних у статті термінів.

7. В основній частині подаємо повне обґрунтування отриманих результатів. Увага: основний текст пишемо, спираючись на головні принципи: «від відомого -> до невідомого», «від простого -> до складного».

8. Готуючи висновки, перевіряємо узгодженість між заголовком, метою, завданнями й висновками.

9. Міркуємо про перспективи наступних розвідок у цьому питанні.

10. Проводимо самоконтроль виконаної роботи на змістовому, логічному, мовностилістичному рівнях. Перевіряємо текст статті:

- на відповідність чинним правописним нормам;
- на відповідність вимогам наукового стилю;
- на правильність оформлення цитат і покликань.

11. Оформляємо список використаних джерел за чинними стандартами.

Варіант 2

Підготовка термінологічного словника за спеціальністю.

Варіант 3

Підготовка друкованого варіанта наукового виступу та його електронної презентації.

Теми для наукового пошуку

1. Стилiстичнi особливостi лексичних засобiв у науковому мовленнi.
2. Фразеологiя наукового стилю.
3. Стилiстичнi функцiї сполучника в науковому мовленнi.
4. Синтаксичнi засоби органiзацiї наукового тексту.
5. Українська наукова мова в працях мовознавцiв i термiнологiв.
6. Шляхи формування мовної особистостi дослідника.
7. Культура читання наукової статті. Анотації до наукових праць.
8. Наукова стаття й науковий виступ: спiльне i вiдмiнне.
9. Майстернiсть усних виступiв видатних українських науковцiв.
10. Мова наукових виступiв однокурсникiв.
11. Мова наукових виступiв викладачiв.
12. Автор рецензiї як фахiвець-аналiтик.
13. Робота дослідника зi словниками.
14. Індекс покликань як критерій об'єктивності наукового пошуку та старанності дослідника.
15. Плагіат у науковому тексті. Важливість принципу дотримання академічної доброчесності.

10. Методи та технології навчання

Пояснювально-ілюстративний метод: повідомлення інформації з використанням різних засобів з подальшим усвідомленням такої інформації та її

фіксацією у пам'яті здобувачів. Найчастіше метод реалізується на лекціях у формі розповіді чи пояснення складного та (або) великого за обсягом навчального матеріалу.

Репродуктивний метод: відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій. Метод є корисним для засвоєння основних понять.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемних ситуацій, надання допомоги здобувачам у їхньому аналізі з подальшим спільним розв'язанням поставлених завдань.

Частково-пошуковий (евристичний) метод спрямований на залучення здобувачів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. При цьому здобувачі опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність у правдивості нових знань, аналізують достовірність отриманих результатів та можливі помилки й труднощі.

Дослідницький метод спрямований на залучення здобувачів вищої освіти до самостійного розв'язання завдань наукового характеру з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. При вивченні навчальної дисципліни здобувачі можуть виконувати науково-дослідні завдання з подальшим оформленням та оприлюдненням отриманих наукових результатів. Викладач зорієнтовує здобувачів на проведення досліджень, долучає до їхньої самостійної організації.

Серед *словесних методів навчання* акцентуємо на лекції, навчальній дискусії, диспуті, консультації. Увагу приділяємо *наочним методам*, зокрема *методу демонстрацій* (режим «Презентація»), відеометодам, поєднаним із новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційними та мультимедійними, а також *методу ілюстрацій* (зразки текстів).

Під час практичних занять використовуватимемо *традиційні* (виконання вправ, тестування) та *новітні методи* (групове навчання, мозковий штурм, робота в парах, метод проєктів).

Технології навчання: традиційні й особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні. Для активізації освітнього процесу передбачено застосування *проблемних лекцій, ділових ігор, занять-дискусій* тощо.

Самостійна робота полягає в опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку потрібної інформації, доборі та огляді літературних джерел за певною тематикою, написанні фрагментів наукових статей, тез доповідей, виконанні індивідуальних завдань тощо.

11. Критерії та методи оцінювання

Результати освітньої діяльності здобувачів оцінюються згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
А 90-100 балів ВІДМІННО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання. Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові завдання, розв'язувати нестандартні ситуації. Навчально-пізнавальна активність зумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. Здобувач виявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.	ВИСОКИЙ
В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні. Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань здобувач спроможний вибрати потрібний елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих ситуацій. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.	ВИСОКИЙ
С 75-79 балів ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язання ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.	ДОСТАТНІЙ

D 60-79 балів ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних ситуацій тощо, має знання про способи розв'язання типових ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування ситуацій потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність здобувачів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається неусвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
E 50-59 балів ДОСТАТНЬО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних ситуацій тощо. Виконання дій при розв'язанні ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.	НИЗЬКИЙ
Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНО
F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	

Методи оцінювання: усні та письмові тести, проекти, презентації.

Поточний контроль буде проводитися на лекційних і практичних заняттях за допомогою таких методів: усного і письмового опитування, тестування, виступів на практичних заняттях, підготовки й демонстрації презентацій, портфолію та ін. Окремо оцінюємо самостійну роботу з кожної теми.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових балів, одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульні контролю); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка (бали) за підготовку фрагментів наукових статей, тез доповідей, інших видів індивідуальних завдань, презентацій на практичних заняттях тощо. За різні форми навчальної діяльності – поточне засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи – здобувач може одержати 80 балів.

На *підсумковий* (семестровий) *контроль* – залік – відведено 20 балів.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА																			Підсумковий контроль (залік)	Загальна кількість балів	
РОЗДІЛ 1																					
Т1-2		Т3-4		Т5-6		Т7-8		Т9-10		Т11-12		Т13-14		Т15-16		Т17-18		Т-19			
Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд. М,К,.			СР.
9	2	6	2	9	2	-	2	9	2	5	2	7	2	-	2	-	2	15	2	20	100

13. Методичне забезпечення

1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни: навчальна програма, робоча програма, тексти лекцій, плани практичних занять, методичні рекомендації до виконання практичних занять, різностильові тексти для аналізу, тестові завдання, завдання для самостійної роботи, методичні рекомендації до виконання самостійної роботи, питання до заліку, перелік основної і додаткової літератури тощо.

2. Навчальні підручники та посібники з дисципліни, наявні у бібліотеці.

14. Рекомендована література

Основна

1. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2019. 208 с.

2. Колоїз Ж. В. Українська наукова мова: практикум. Кривий Ріг : КДПУ, 2017. 135 с.

3. Костусяк Н. М. Академічна риторика: навч. посіб. Луцьк : Надстир'я, 2021. 116 с.

4. Мацько Л. І., Денискіна Г. О. Українська наукова мова (теорія і практика): навч. посіб. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 272 с.

5. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. З алгоритмічними приписами. 3-тє видання, перероб. і доповн. Київ : «Центр навчальної літератури», 2017. 426 с.

6. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2016. 628 с.

7. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

8. Тимкова В. А. Українська мова в науці: навч. посіб. Вінниця: ВВ ВНАУ, 2018. 212 с.

Додаткова

1. Антисуржик / Ред. А. Сербенська. Львів: Світ, 1994. 150 с.

2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

3. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови: навч. посібник. Київ : Артєк, 1998. 190 с.

4. Вінніков В. А. Пам'ятка молодим вченим з написання наукових праць. *Український радіологічний журнал*. 2009. № 17. С. 7–9.
5. Гінзбург М. Д. Десять відомих правил українського ділового та наукового стилю, зведені в систему. *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2004. № 2. С. 22–28.
6. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: монографія. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 400 с.
7. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність*: збірник наук. праць. Київ : КНЕУ, 2001. Вип. IV. С. 11–14.
8. Дротянко Л. Наукова і побутова мови у процесі взаємопроникнення культур. *Вісник НАН України*. 2005. № 11. С. 51–58.
9. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: підручник. Київ : Політехніка, 2004. 128 с.
10. Зелінська Н. В. Сучасний науковий дискурс: парадокси розвитку. *Вісник Київського Міжнародного університету*. 2004. Вип. 3. С. 13–25.
11. Карпіловська Є., Кочерга О., Мейнарович Є. Структурні зміни української наукової термінології протягом двадцятого сторіччя. *Проблеми української термінології. Вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2004. № 503. С. 3–8.
12. Кузнецова Г. Культура наукової української мови у фаховій підготовці майбутніх освітян. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 6 (Ч. 1). С. 214–220.
13. Лях О., Непран А. Лексичні особливості наукової статті. *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*: збірник наукових праць / За заг. ред. проф. В. А. Глущенко. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. Вип. 9. Ч. I. С. 11–117.
14. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
15. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Вища школа, 2003. 311 с.
16. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови: підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
17. Михайлова О. Г., Сидоренко А. А., Сухопар В. Ф. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: навч. посіб. Харків, 2000. 97 с.
18. Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). Київ : ТОВ «Міжнар. фін. Агенція», 1997. 303 с.
19. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство: підручн. Львів: Світ, 1994. 215 с.
20. Селігей П. О. Український науковий текст: проблеми комунікативної повноцінності та стильової досконалості: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01. Київ, 2016. 36 с.
21. Семеног О. М. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності викладача вищої школи як дослідника. *Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах неперервної освіти*: монографія. Черкаси: ЧНУ, 2010. С. 119–134.

22. Симоненко Л. Нові підходи до розбудови української наукової термінології. *Українська термінологія і сучасність*: зб. наук, праць. Київ : КНЕУ, 2005. Вип. VI. С. 21–26.
23. Симоненко Т. В. Основи наукового мовлення: навч.-метод. посіб. Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. 2005. 80 с.
24. Синявський О. Норми української літературної мови. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 368 с.
25. Радзієвська Т. В. Текст як засіб комунікації / Відп. ред. М .М. Пещак. Київ : НАН України; Інститут української мови. 1998. 194 с.
26. Рожанківський Р. Синтаксично-стилістичні вади сучасної фахової мови. *Вісник нац. ун-ту «Львівська політехніка». Проблеми української термінології*. 2004. № 503. С. 14–20.
27. Селігей П. Питоме і чуже в термінології: гармонія чи конфлікт. *Вісник НАН України*. 2007. № 9. С. 20–28.
28. Селігей П. О. Сучасне термінотворення: симптоми та синдроми. *Мовознавство*. 2007. № 3. С. 48–61.
29. Сербенська О. Культура усного мовлення: Практикум: навч. посіб. Київ : Центр навч. літератури, 2004. 216 с.
30. Сербенська О. Сучасна українська термінографія і проблеми екології мови. *Вісник нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. 2002. № 453. С. 17–20.
31. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація: навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
32. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та слововживання. Київ : А.С.К., 1998. 272 с.
33. Чепіга І. П. Мовленнєві особливості наукового тексту: текст-міркування, текст-доказ. *Лінгвістичні студії*. Донецьк, 2002. Вип. 10. С. 157–161.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
2. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
3. <http://chak-chy-pravylnno-my-hovorymo.wikidot.com/>
4. <http://kultura-movy.wikidot.com/>
5. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
6. <http://nepravylno-pravylnno.wikidot.com/>
7. <http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/>
8. <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/>